

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТР ЗДВН
КАФЕДРА ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

Аналіз ефективності використання залучених ресурсів як елемент антикризового управління підприємством

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Студентки Василенко Христини Сергіївни

групи Ф.мз-02С

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр.

Кваліфікаційна робота магістра містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Х.С. Василенко
(підпис)

Керівник доц. д.е.н.

(підпис)

П.М. Рубанов

Суми 2021

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи магістра на тему
**Аналіз ефективності використання залучених ресурсів як елемент
антикризового управління підприємством**
Студентка Василенко Христина Сергіївна

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Фінансові ресурси підприємства відіграють особливу роль у його сталому розвитку. У науковій літературі представлені внутрішні джерела фінансових ресурсів підприємства, які доцільно диференціювати на доходи та надходження, та зовнішні, яким належать позикові та залучені. При цьому оптимальна структура фінансових ресурсів здійснює прямий вплив на стійкість суб'єкта господарювання та його сталий розвиток.

Метою даної роботи є дослідження механізмів управління залученими фінансовими ресурсами підприємств з метою запобігання кризових явищ, що можуть виникати на підприємстві.

Об'єкт дослідження – процеси залучення фінансових ресурсів, як джерела фінансування інвестиційної діяльності підприємств.

Предмет дослідження економічні відносини що виникають між підприємствами та іншими економічними суб'єктами при впровадженні інновацій та впливають на їх вартісні показники.

У першому розділі магістерської роботи досліджуються теоретико-методичні засади формування фінансових ресурсів підприємства. У другому розділі досліджено теоретико-методичні основи управління фінансовими ресурсами підприємств на оцінка ефективності їх використання.

Ключові слова: фінансові ресурси, залучені фінансові ресурси, ефективність використання, фінансовий леверидж.

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 40 сторінках, з яких список використаних джерел із 47 найменувань. Робота містить 4 таблиці, 15 рисунків.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
1 СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1 Сутність фінансових ресурсів та їх класифікаційні ознаки.....	8
1.2 Тенденції формування ресурсної бази підприємств в Україні.....	14
2 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВ НА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ	17
2.1 Особливості управління фінансовими ресурсами залученими на правах власності	17
2.2 Управління залученими позиковими фінансовими ресурсами	20
2.3 Аналіз ефективності використання залучених фінансових ресурсів на прикладі ПАТ «Технологія».....	25
2.4 Напрями підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємств.....	29
ВИСНОВКИ.....	32
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ	34

ВСТУП

Актуальність теми. Фінансові ресурси є основним базисом, на який компанія може покластися щодо свого виробництва, своїх нинішніх або майбутніх інвестицій та врегулювання будь-яких проблем, які можуть забезпечити її стійкість. Важливо наголосити, що без фінансування не може бути ні життєздатного бізнесу, ні ефективного та сталого управління. Ресурс – це засіб для всіх видів, щоб отримати те, що ви хочете. Наприклад, гроші – це важливий ресурс для покупки будинку. Фінанси, з іншого боку, відносяться до товарів та потоку грошей. При цьому фінансові ресурси – це активи з певним рівнем ліквідності. Кошти, кредити, банківські депозити, а також акції та облигації є частиною фінансових ресурсів. Компанії генерують ці ресурси з багатьох видів діяльності. Продаж продуктів і послуг, випуск акцій, раунди фінансування, кредити, що запитуються, і асигнування є одними з джерел фінансових ресурсів.

Розмір фінансових ресурсів підприємств залежить від обсягу виробництва, якості готової продукції, номенклатури, ефективності виробничого та технологічного процесу. Фінансові ресурси скеровуються в розвиток виробничого процесу, зміст та розвиток невиробничої сфери, споживання потреби виробництва, і навіть залишатися у резерві.

Підприємство не може функціонувати та вести свою діяльність без джерел фінансування. Але при неправильному виборі джерел фінансування, нераціональному управлінні ними підприємство так само не зможе функціонувати, або функціонуватиме неефективно, завдаватиме збитків. У разі кризи складність вибору оптимальних джерел фінансування підприємствам зростає. Необхідний грамотний аналіз кризової ситуації загалом та фінансовий аналіз свого підприємства зокрема. Фінансування підприємства – це процес забезпечення ресурсів для здійснення діяльності підприємства. А джерела фінансування підприємства – це шляхи залучення ресурсів, суб'єкти, які можуть забезпечити необхідні ресурси у необхідній кількості. Джерела фінансування підприємства чи організації - це ре-

сурси реалізації діяльності: купівлі активів, здійснення операцій та інші. Ключове завдання підприємства для вдалого становлення – правильно обраний напрямок довгострокового та короткострокового розвитку.

Основними джерелами фінансування підприємства є власні та позикові кошти, які відображені у пасиві балансу підприємства. Також існують способи фінансування діяльності підприємства. Кожен спосіб фінансування має як свої переваги, і недоліки. Основними методами фінансування є: кредитування (банківське), самофінансування, взаємофінансування (між суб'єктами), бюджетне фінансування. Тому своєчасне фінансове забезпечення потреб підприємства з мінімальними ризиками для самого підприємства є одним із ключових завдань. Ефективне управління джерелами фінансування - це вміння одночасно ефективно використовувати відразу кілька джерел фінансування.

Економічна діяльність компанії, яка дає хороші результати, неможлива без постійних запозичень. З одного боку, їх використання для бізнесу ґрунтується на об'єктивній необхідності, а саме на тимчасовому розриві між отриманими коштами та витратами, сезонним виробництвом та реалізацією інвестиційних проєктів, що потребують значних інвестицій. З іншого боку, з допомогою позикових коштів відбувається розширення виробничо-господарської діяльності, оновлення технічної бази, використання ефектів економічних важелів тощо.

Фінансові ресурси підприємства відіграють особливу роль у його сталому розвитку. У науковій літературі представлені внутрішні джерела фінансових ресурсів підприємства, які доцільно диференціювати на доходи та надходження, та зовнішні, яким належать позикові та залучені. При цьому оптимальна структура фінансових ресурсів здійснює прямий вплив на стійкість суб'єкта господарювання та його сталий розвиток.

Метою даної роботи є дослідження механізмів управління залученими фінансовими ресурсами підприємств з метою запобігання кризових явищ, що можуть виникати на підприємстві.

Об'єкт дослідження – процеси залучення фінансових ресурсів, як джерела фінансування інвестиційної діяльності підприємств.

Предмет дослідження економічні відносини що виникають між підприємствами та іншими економічними суб'єктами при впровадженні інновацій та впливають на їх вартісні показники.

У першому розділі магістерської роботи досліджуються теоретико-методичні засади формування фінансових ресурсів підприємства. У другому розділі досліджено теоретико-методичні основи управління фінансовими ресурсами підприємств на оцінка ефективності їх використання.

Інформаційною базою роботи є нормативно-правові акти, щодо формування фінансових ресурсів підприємств, дані статистичної звітності, отримані з сайту Державної служби статистики України та інших джерел, монографії, періодичні матеріали, матеріали конференцій Інтернет-ресурси, тощо.

1 СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність фінансових ресурсів та їх класифікаційні ознаки

Фінансові ресурси становлять фінансову базу для реалізації цілей держави, некомерційних організацій, а також усіх суб'єктів підприємницької діяльності, які функціонують на комерційній основі. Для процесу відтворення одну з найважливіших ролей грають саме фінансові ресурси підприємства, оскільки вони стимулюють виробничо-господарську діяльність та підвищують її ефективність. За допомогою аналізу фінансових ресурсів здійснюється контроль за фінансовим станом підприємства.

Фінансовий стан підприємства, його платоспроможність, ліквідність, фінансова стійкість залежить від обсягу фінансових ресурсів та їхнього раціонального використання. Тому кожне підприємство прагне збільшувати обсяг власних фінансових ресурсів, досліджуючи при цьому наявність можливих резервів і найефективніше використовувати наявні з підвищення ефективності своєї діяльності.

Вивчення фінансових ресурсів підприємств є актуальною проблемою економіки, дослідження якої в останні роки приділяється велика увага. Поняття фінансових ресурсів та їх класифікація знаходять різне відображення у працях багатьох учених, однак єдиної думки з цього питання на сьогоднішній день не існує. Фінансові ресурси підприємства формуються в ході виробництва матеріальних цінностей, що характеризується рухом товарів і грошей. Сформовані підходи до сутності фінансових ресурсів у сучасних наукових фахових виданнях не завжди відповідають справжньому змісту аналізованої категорії. Характерно, що, розглядаючи фінансові ресурси, найчастіше автори мають на увазі кошти чи його фонди, або капітал. Однак, фінансові ресурси є більш широким поняттям, що підтверджується дослідженнями, що проводяться різними авторами, узагальнення поглядів яких зведено в табл. 1.1.

В даний час відсутнє однозначне розуміння фінансових ресурсів та капіталу як у рамках наукової літератури, так і в законодавчому полі. У роботах вітчизняних економістів представлені різні погляди дефініцій «фінансові ресурси» і «капітал», що з виділенням сутнісних ознак даних категорій та його ролі у відтворювальному циклі. Систематизація поглядів у предметній галузі дозволила зробити висновок, що до фінансових ресурсів належать економічні відносини, пов'язані з формуванням та використанням фондів грошових коштів певних суб'єктів, при цьому їх відмітними ознаками є цільовий характер та їх характеристика, що полягає в тому, що вони є джерелом розширеного відтворення. Неоднозначність трактування поняття фінансових ресурсів, капіталу підприємства потребує подальшого дослідження питань фінансування розширеного відтворення, обґрунтування змісту управління фінансовими ресурсами в залежності від стадій кругообігу з метою ефективного використання наявного потенціалу. Недооцінка значимості виявлення сутності фінансових ресурсів та капіталу призводить до того, що механізм реалізації економічної політики і на макро-, і на мікрорівні здійснюється без належного методологічного обґрунтування.

Капітал лише на рівні суб'єкта господарювання є сукупність матеріальних, трудових, фінансових ресурсів, вкладених у підприємницьку та іншу діяльність з метою отримання достатнього для розширеного виробництва прибутку. Реальний капітал матеріалізується у конкретні матеріально-речові блага, втілені в фактори виробництва (будівлі, машини, обладнання, сировину тощо); фінансовий капітал представлений у вигляді коштів та короткострокових фінансових вкладень. У процесі ділового обороту відбувається обіг капіталу: капітал у грошовій формі у процесі підприємницької діяльності матеріалізується у конкретну продукцію та повертається власнику у грошовій формі у процесі її реалізації з доданою вартістю. Відтворення капіталу – це складний систематично повторюваний процес, зумовлений послідовною зміною стадій виробничого циклу.

Таблиця 1.1 – Підходи до визначення сутності та змісту понять «фінансові ресурси», «залучені ресурси» [узагальнено автором]

Автор	Авторське трактування
<i>Категорія «Фінансові ресурси»</i>	
Філімоненков О. [2]	Фінансові ресурси підприємства як грошовий капітал, вкладений у підприємство для одержання доходів і прибутку.
Ксьодз С. М., Сапригіна О. В. [3]	Фінансові ресурси – це засоби, які акумулюються підприємством для забезпечення процесу розширеного відтворення шляхом трансформації їх в інші види ресурсів, а також для досягнення високих фінансових результатів. Вони являють собою сукупність коштів, що перебувають у розпорядженні підприємств і є джерелом їх виробничого та соціального розвитку.
Сіліна І. В. Хацер М. В. [4]	Фінансові ресурси як джерела засобів підприємства, які спрямовуються на формування його активів, по суті, представляють собою грошовий капітал, що використовується підприємством для формування власних активів і здійснення виробничо-господарської діяльності
<i>Категорія «Капітал підприємства»</i>	
Макконелл К., Брю С. [8]	Ресурси, створені в результаті процесу виробництва та використовуються для виробництва товарів і послуг; товари, які безпосередньо не задовольняють потреби людини: інвестиції, засоби виробництва
Біла О.Г. [9]	Сукупні грошові ресурси, що використовуються на підприємстві; авансований у господарську діяльність капітал власний, позичений і залучений у сукупності
Бланк І.О. [10]	Загальна вартість засобів в грошовій, матеріальній і нематеріальній формах; засоби, інвестовані у формування активів підприємства

Формування фінансових ресурсів проходить усі стадії відтворювального процесу. Оскільки фінансові ресурси виступають як матеріальних носіїв фінансових відносин, то стадії виробництва спостерігається потенційне формування фінансових ресурсів як коштів. Тобто. саме на цій стадії відбувається грамотне поєднання всіх факторів виробництва, що призводить до створення додаткової вартості, яка надалі набуде форми валового доходу. Стадія розподілу, будучи другою стадією відтворювального процесу, стає стадією функціонування фінансових ресурсів, оскільки саме у ній відбувається розподіл і відчуження вартості громадського продукту у грошовій формі, і навіть формування доходів організації з урахуванням їх вкладів чи формування цільових окремих частин вартості власника.

Узагальнена класифікація фінансових ресурсів підприємства подана на рисунку 1.1.

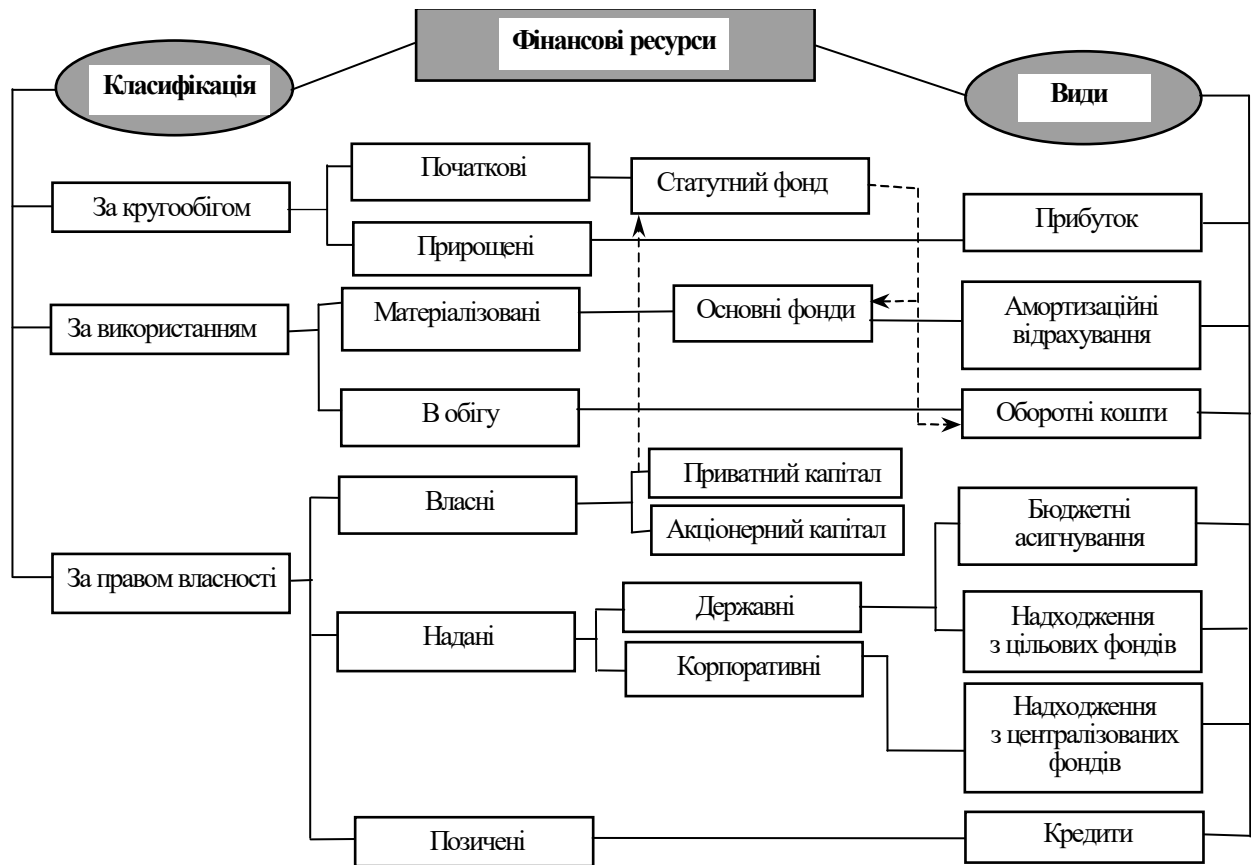

Рисунок 1.1 – Класифікація фінансових ресурсів підприємства (узагальнено автором на основі [32, 25, 20])

Фінансові ресурси щодо участі у видах діяльності поділяються на:

1) капітал основної діяльності - залучені фінансові ресурси, які трансформовані (вкладені) в активи, що забезпечують отримання (фактично чи потенційно) доходу від основної діяльності у поточному чи майбутніх періодах;

2) капітал, що бере участь у іншій діяльності – залучені фінансові ресурси, які трансформовані (вкладені) в активи, що забезпечують отримання (фактично чи потенційно) інших доходів;

3) інший капітал – залучені фінансові ресурси, які трансформовані (вкладені) в активи та диференційовані стосовно певного виду діяльності/участі у формуванні певного виду доходу.

Для визначення світового інтересу до сутності фінансових ресурсів, особливостей їх формування та використання було проведено через визначення акти-

вності пошукових запитів в мережі Інтернет за тематикою забезпечення капіталом підприємництва, проведених за допомогою програмного продукту Google Trends. Для дослідження були обрані такі поняття як: фінансові ресурси, власний капітал підприємства, позиковий капітал. Було виявлено наявність стабільної зацікавленості серед науковців до даної тематики рис. 1.2).

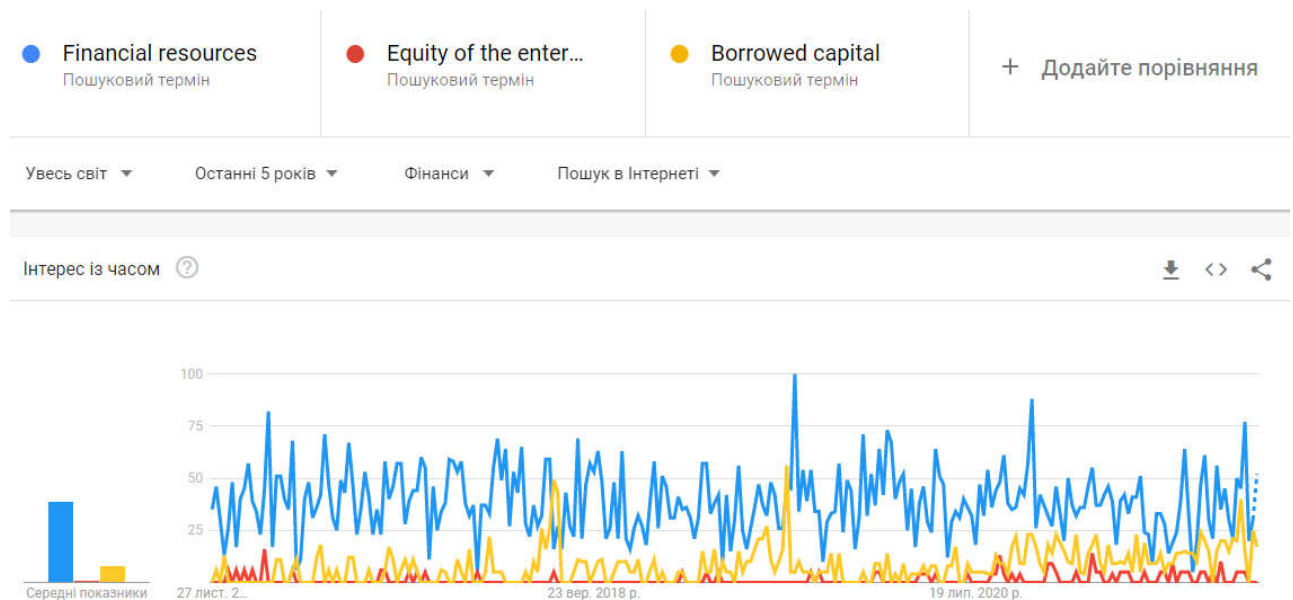

Рисунок 1.2 – Аналіз частоти пошукових запитів, пов’язаних із формуванням фінансових ресурсів підприємства [авторська розробка]

Як видно з рисунку 1.2 серед пошукових запитів переважає саме цікавість до загальних питань, пов’язаних із функціонуванням фінансових ресурсів як джерел коштів, що акумулюються підприємствами для здійснення всіх видів діяльності. Це підтверджує актуальність необхідності узагальнення шляхів підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства.

Для створення та нормального функціонування будь-якого підприємства дуже важливо визначити правильну систему фінансових ресурсів та дотримуватись її протягом усього життєвого циклу підприємства. Розмір фінансових ресурсів підприємств залежить від обсягу виробництва, якості готової продукції, номенклатури, ефективності виробничого та технологічного процесу.

Також можна виділити ряд чинників, які визначають структуру капіталу підприємства (рис. 1.3), до яких належать чинники внутрішнього та зовнішнього характеру.

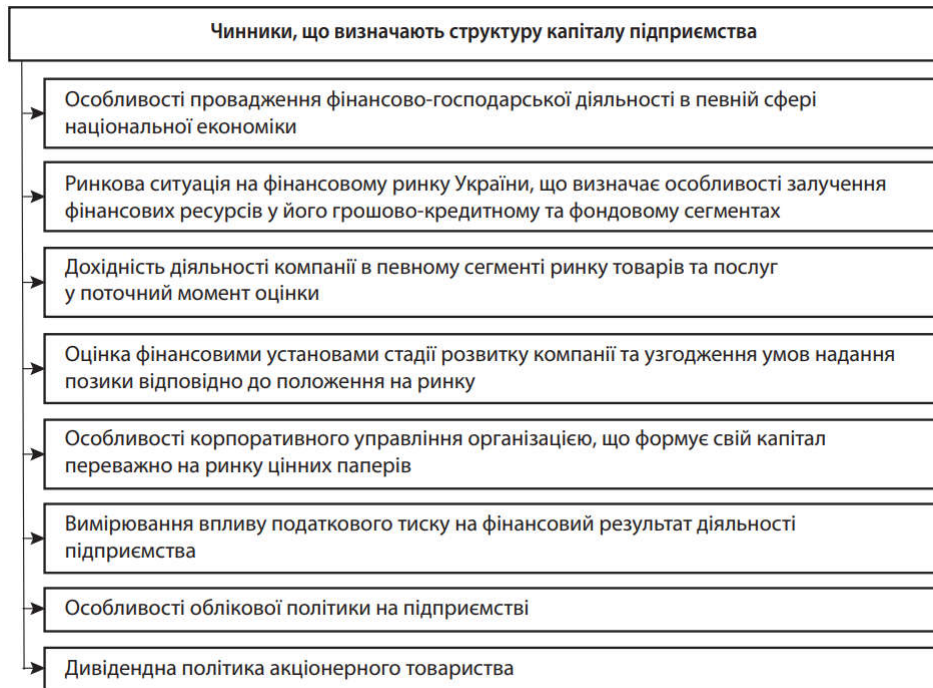

Рисунок 1.3 – Чинники, що визначають структуру капіталу підприємства [23]

Стабільність підприємства великою мірою залежить джерел фінансування. Капітал характеризує фінансові можливості фірм і дає інформацію про кошти, які підприємства використовують у реалізації своїх планів з одержання прибутку. Вся сума вкладеного капіталу формується рахунок позикового і власного капіталів. Вивчення структури капіталу і його аналіз має складатися із трьох частин: по - перше, спостереження за процесом утворення капіталу; по-друге, вивчення процесу реалізації капіталу та по-третє, аналіз ефективності вкладеного капіталу.

Структура капіталу організації виступає гарантією можливих її зобов'язань. При цьому структура капіталу визначається таким чином, щоб знизити альтернативні витрати в майбутньому і виплат за передбачуваними зобов'язаннями. Це означає, що суб'єкти господарювання починають своє фінансування з емісії звичайних акцій, в подальшому переходять до гібридних цінних паперів і боргових зобов'язань, і тільки в окремих випадках задіятимуть резерви власного капіталу. Така ієрархія, характерна для теорії стейкхолдерів.

1.2 Тенденції формування ресурсної бази підприємств в Україні

Фінансові відносини, які у процесі виробничої діяльності, опосередковують виробничі взаємозв'язки економічних суб'єктів. У зв'язку із змінами, які у суспільстві, змінюється характер фінансових відносин. Фінанси економічних суб'єктів як сфера фінансової системи відображають розподільні відносини на рівні окремих суб'єктів господарювання. З цих позицій фінансові ресурси виступають як об'єкт управління фінансами та як інструмент керуючого впливу.

В таблиці 1.2 та на рисунку 1.4 наведена структура власного капіталу підприємств за період 2013-20 р.

Таблиця 1.2 – Власний капітал підприємств [34]

Роки	Власний капітал, усього (на кінець року; тис.грн)				
	Усього	у тому числі			
		великі підприємства	середні підприємства	малі підприємства	з них мікро-підприємства
2013	1950374878	828069038	642382730	479923110	273293012
2014	1480658001	736008002	397083093	347566906	233956247
2015	2288741368	1511745668	392176165	384819535	263155473
2016	2445803708	1801020995	420074755	224707958	121550809
2017	2458527641	1695328099	484322273	278877270	128141466
2018	2708576888	1778067774	514036847	416472267	216932504
2019	3092765859	1758443057	707237265	627085537	317430849
2020	3339806058	1864969734	825664852	649171472	310155263

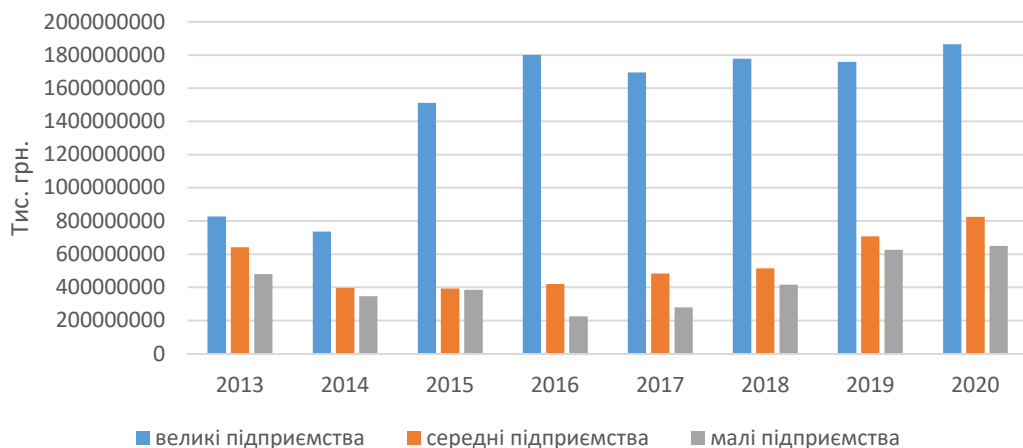

Рисунок 1.4 – Власний капітал підприємств [авторська розробка]

З рисунку 1.4 та таблиці 1.2 видно, що власний капітал великих підприємств із 2016 року залишається майже на однаковому рівні, натомість власний капітал середніх та малих підприємств має тенденцію до зростання. Аналогічний аналіз можна зробити для позикових ресурсів, який складається з довгострокових та поточних зобов'язань.

Таблиця 1.3 – Довгострокові зобов'язання [34]

Роки	довгострокові зобов'язання і забезпечення				
	Усього	у тому числі			
		великі підприємства	середні підприємства	малі підприємства	з них мікро-підприємства
2013	1070722135	369787588	402082566	298851982	148938063
2014	1359925673	471169870	534461200	354294603	182832901
2015	1668157966	658043535	591901045	418213387	195311028
2016	1696870654	619607074	625796753	451466827	227743696
2017	1730977377	604694994	569130009	557152375	302448333
2018	1757580586	603801428	550927350	602851808	331864035
2019	1633717580	638383548	537716243	457617790	226015304
2020	1914076372	792529585	616708559	504838228	256026145

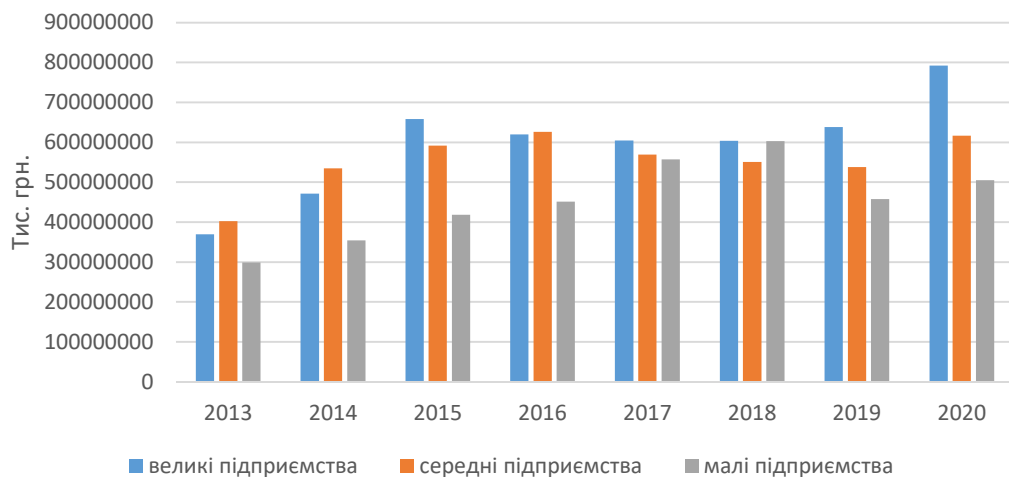

Рисунок 1.5 – Довгострокові зобов'язання [авторська розробка]

З наведених даних можна зробити висновок, що в порівнянні з власним капіталом, обсяги довгострокових позикових фінансових ресурсів, який як в більшості складається із кредитних ресурсів для підприємств як великого так і середнього та малого бізнесу знаходиться в співставних розмірах, тобто малий та середній бізнес фінансується за рахунок довгострокового капіталу.

Короткостроковими вважають борги підприємства, які необхідно погасити у річний термін з моменту виникнення. Сюди входить заборгованість за короткостроковими (до року) кредитами банку, векселями, з виплати дивідендів засновникам, кредиторська заборгованість, що об'єднує борги з поставок, податків, зарплати персоналу тощо.

Таблиця 1.4 – Короткострокові зобов'язання [34]

Роки	Усього	у тому числі			
		великі підприємства	середні підприємства	малі підприємства	з них мікро-підприємства
2013	2689338171	850380260	994180458	844777452	494126059
2014	3151253039	1025878640	1124249624	1001124775	563500253
2015	4114903222	1300897941	1480588666	1333416616	703792051
2016	5846688669	1559321802	1847412350	2439954518	1439296542
2017	5769538996	1827293401	2050138308	1892107287	1054077829
2018	6408553734	1865475973	2458800494	2084277268	1194712494
2019	6764591798	2060182879	2535053545	2169355374	1237015038
2020	7424970644	1983351344	2823312832	2618306468	1498631061

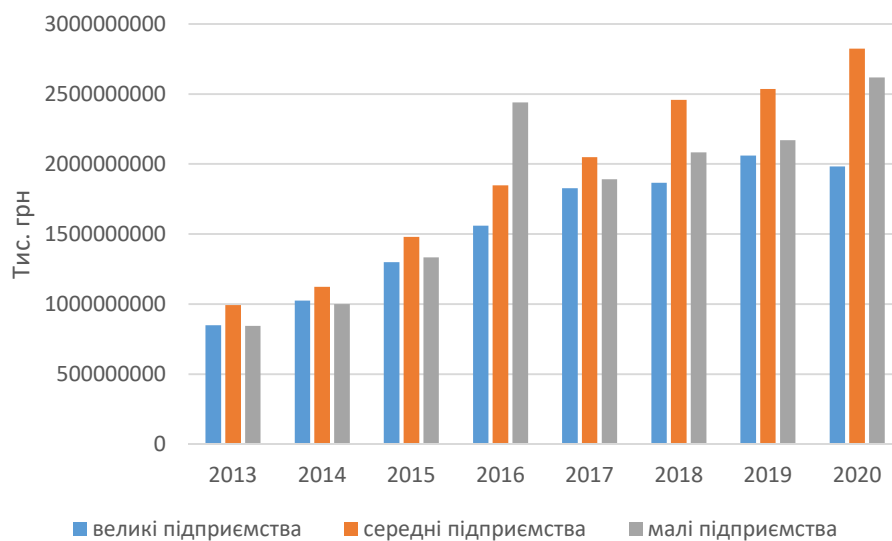

Рисунок 1.6 – Короткострокові зобов'язання підприємств [авторська розробка]

Дані таблиці 1.4 та рисунку 1.6 показують, що короткострокові позикові ресурси переважають в структурі капіталу малих та середніх підприємств. Таким чином, фінансові ресурси підприємства відіграють особливу роль у його стійкому розвитку. При цьому оптимальна структура фінансових ресурсів прямо впливає на стійкість господарюючого суб'єкта та його стабільний розвиток.

2 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВ НА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

2.1 Особливості управління фінансовими ресурсами залученими на правах власності

У сучасних умовах кожне підприємство самостійно обирає джерела фінансування для своєї діяльності. Використовуються ті джерела, які найпростіше залучити і є найвигіднішими у застосуванні. У реальному житті найчастіше немає можливості поділити джерела фінансування на придбання конкретного виду активу відповідно до терміну його застосування, тому підприємство використовує різні джерела фінансування на придбання будь-якого активу. Це забезпечує гнучкість управління своїми джерелами фінансування та сприяє підвищенню ефективності використання активів та капіталу. Узагальнена схема залучення фінансових ресурсів на різних умовах наведена на рисунку 2.1.

Як видно зі схеми всі фінансові ресурси можна розділити на власні, тобто ті які є в наявності у підприємства та які можуть бути ним використані у будь якій момент з мінімальними витратами та залучені, тобто ті які доводиться залучати в якості додаткового фінансування ззовні. До безпосередньо власних ресурсів відноситься частина чистого прибутку, що залишається у підприємства після виплати дивідендів та інших платежів, що мають бути сплачені підприємством. Також до власних можна віднести амортизаційні відрахування, метою яких фінансування оновлення основних засобів по мірі їх зношення, та які формують собівартість продукції зменшуючи при цьому величину оподаткованого прибутку. Власними коштами також можна вважати нерозподілений прибуток, що залишився на підприємстві після розподілу прибутку в минулі періоди. Також власними можна назвати кошти акціонерів в приватному акціонерному товаристві тому що в даному випадку обмежене коло акціонерів фактично вносять свої кошти не звертаючись до публічної емісії.

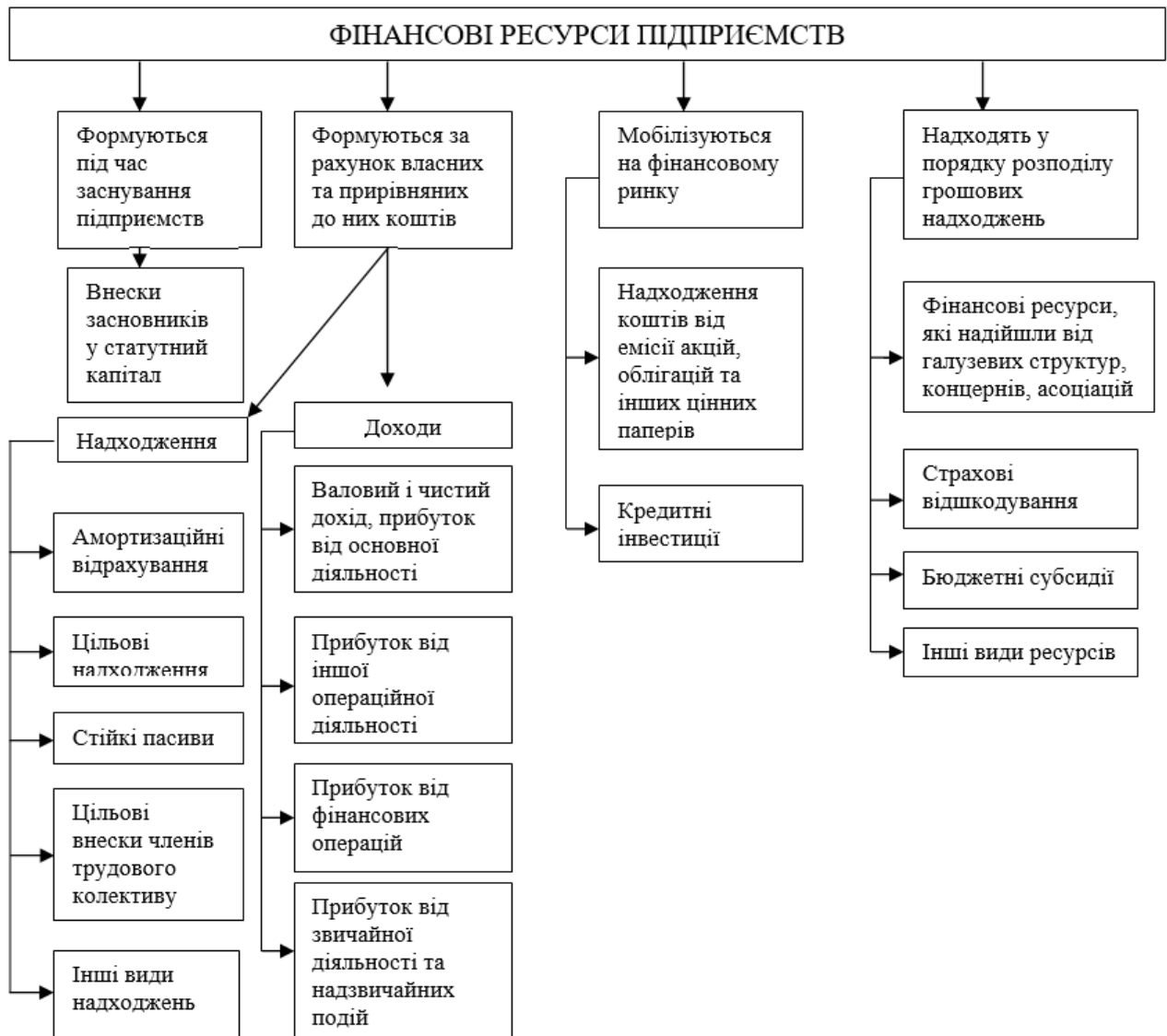

Рисунок 2.1 – Узагальнена схема формування фінансових ресурсів [22]

Залучені ресурси можуть відрізнятися за двома ключовими ознаками: бути залученими на правах власності та мобілізованими на фінансовому ринку на правах платності, зворотності та терміновості, тобто кредитних відносин.

В умовах нестабільності ринків найреальнішим методом фінансового забезпечення господарської діяльності організацій промисловості залишається застосування методу самофінансування як найбільш доступного та відносно надійного. Однак у більшості підприємств, що працюють у сфері промисловості, які використовували значною мірою власний капітал, може виникнути ситуація,

коли власних коштів недостатньо для самофінансування. У таких випадках доцільно застосовувати такі методи як цільове фінансування, пільгове фінансування, аренда. На жаль, ці методи не завжди доступні середнім і, особливо, малим суб'єктам господарювання. Одним із варіантів фінансування діяльності підприємства є допомога держави. Проте, за умов фінансово-економічної кризи її можливості обмежені і тому підприємств самофінансування є основним джерелом поповнення фінансових ресурсів.

Формування статутного капіталу акціонерного товариства відбувається за рахунок випуску акцій на певну суму. Далі статутний капітал громадського акціонерного товариства ділиться на фіксовану кількість акцій, які засвідчують обов'язкові права всіх акціонерів стосовно акціонерного товариства. Таким чином, статутний капітал громадського акціонерного товариства складається на підставі номінальної вартості всіх його акцій, придбаних його акціонерами. Також статутний капітал акціонерного товариства визначає майно товариства у мінімальному розмірі, для гарантії інтересів кредиторів.

Безпосередньо фінанси громадського акціонерного товариства – це фінансові відносини, які з усіх стадій створення, діяльності, реорганізації та ліквідації суспільства. Так, статутний капітал ПАТ відбиває мінімальний розмір майна товариства, що гарантує виконання зобов'язань товариства перед його кредиторами. Статутний капітал товариства складається з певної кількості акцій, передбачених у статуті товариства.

Чисті активи товариства оцінюються в законодавчому порядку, на підставі даних бухгалтерського обліку та від їхньої загальної вартості віднімаються зобов'язання товариства, крім зобов'язань щодо акцій. Співвідношення чистих активів та статутного капіталу суспільства відображає фінансовий стан суспільства в цілому, якщо величина активів менша за капітал організації, тоді суспільству необхідно вилучати частину статутного капіталу для відновлення балансу. А якщо вартість активів менша за величину мінімального статутного капіталу, що встановлюється законодавством, таке суспільство підлягає ліквідації. Стосовно змін статутного капіталу товариства, який може збільшуватися за рахунок зростання

прибутку або додаткових вкладів засновників або, навпаки, скорочуватися, у будь-якому з поданих випадків будь-які зміни статутного капіталу здійснюються тільки на підставі рішення загальних зборів більшістю голосів, а набувають чинності після повідомлення реєструючих органів. Також збільшення статутного капіталу товариства може проводитися тільки після повної оплати спочатку оголошеного статутного капіталу громадського товариства. Збільшення вартості капіталу суспільства відбувається за рахунок випуску нових акцій або зростання їхньої номінальної вартості. Додатковий випуск акцій відбувається після затвердження загальними зборами підсумків минулої емісії та внесення змін до статутного капіталу товариства. Отже, статутний капітал громадського акціонерного товариства визначає вартість самої організації над ринком.

2.2 Управління залученими позиковими фінансовими ресурсами

Управління структурою фінансових ресурсів, що залучаються, є одним з найважливіших завдань менеджменту компанії. З одного боку, зростання позикових фінансових ресурсів дозволяє збільшити рентабельність акціонерного капіталу, оскільки прибуток, що генерується активами компанії, концентрується на меншій кількості власників, унаслідок чого величина прибутку на одиницю інвестованого акціонерами капіталу збільшується. Крім того, використання позикових фінансових ресурсів дозволяє розширити можливості зростання компанії, оскільки за нестачі власних коштів залучені фінансові ресурси дозволяють інвестувати в нові проекти. Внаслідок віднесення відсотків із позикових коштів у витрати виникає борговий щит, тобто економія з податку прибуток.

З іншого боку, збільшення частки позикових фінансових ресурсів збільшує обсяги обов'язкових процентних платежів за користування цими коштами незалежно від отриманих фінансових результатів компанією, що призводить до зростання додаткових ризиків для власників. У зв'язку з цим необхідною умовою успішного управління фінансовими ресурсами підприємства є проведення оцінки ефективності їх використання та виявлення напрямів оптимізації моделі

співвідношення власних та позикових фінансових ресурсів з метою отримання максимального прибутку.

На рисунку 2.2 наведено основні джерела формування позикового капіталу підприємства, що розподіляються на внутрішні та зовнішні.

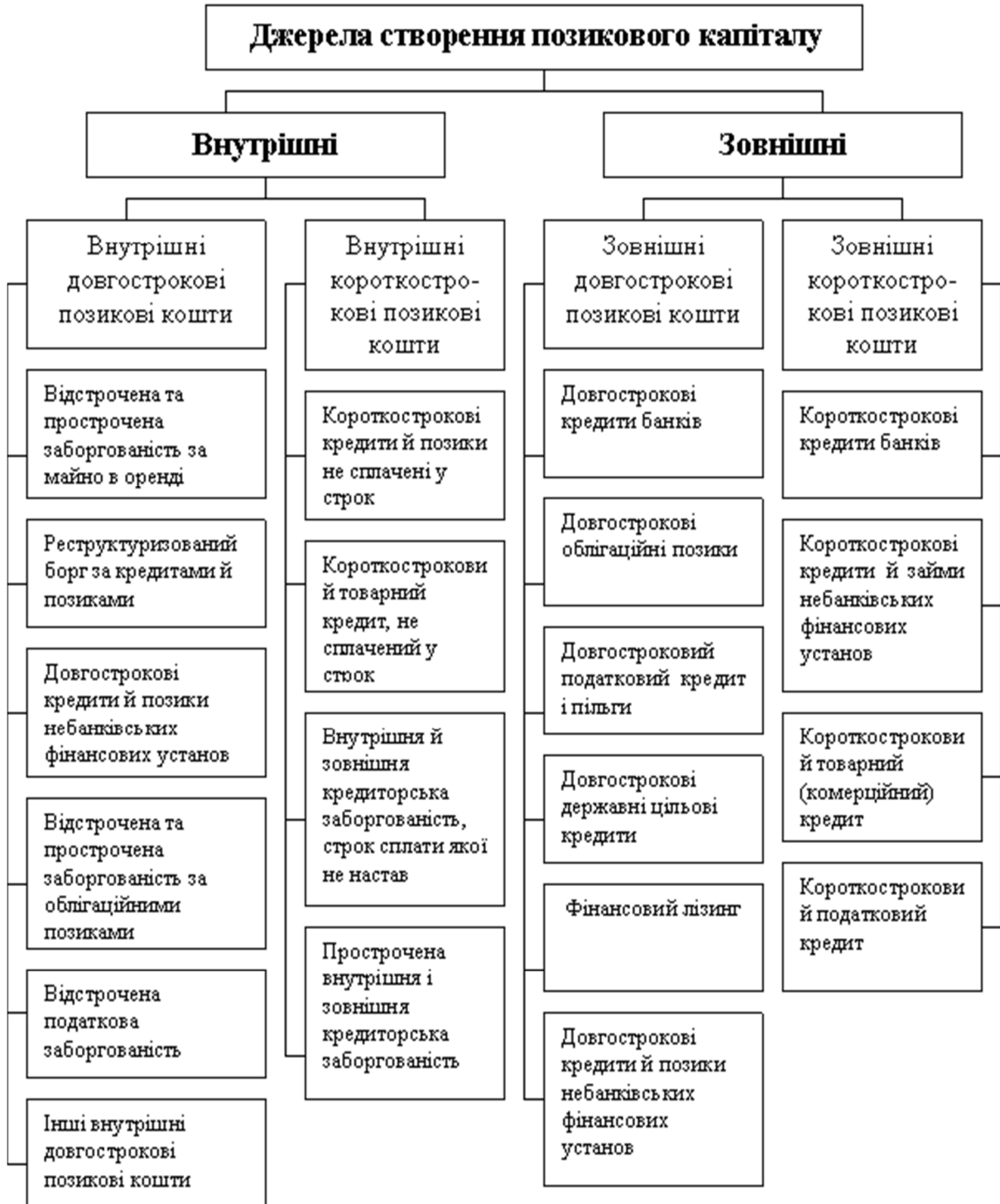
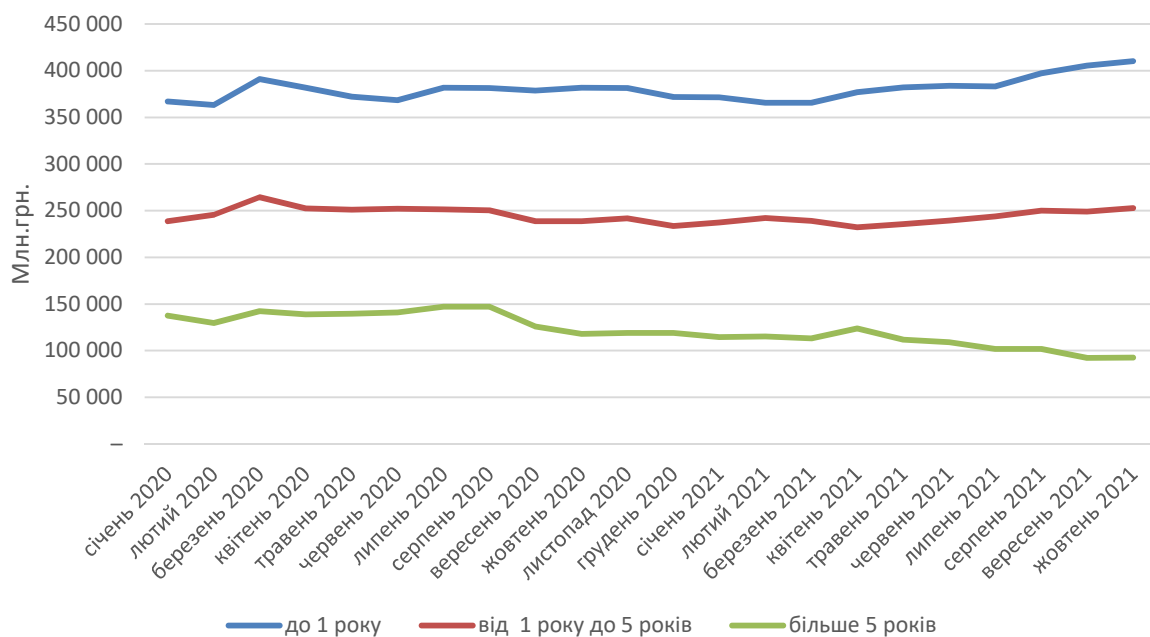

Рисунок 2.2 – Джерела формування позикових фінансових ресурсів [24]

Найважливішим джерелом формування фінансових ресурсів є банківські кредити. Якщо суб'єкт господарювання є надійним позичальником протягом багатьох років, то можливі ситуації, коли банки можуть надавати кредити на більш вигідних умовах. Для великих промислових корпорацій, крім банківського кредитування, розміщення облігацій може бути привабливим варіантом на формування фінансових ресурсів. Це пояснюється тим, що терміни та обсяги ресурсів, що залучаються, будуть більш вигідними, ніж при використанні банківських кредитів. Обсяги кредитування підприємств за останні роки в залежності від строків кредитування наведено на рисунку 2.3.

Рисунки 2.3 – Обсяги кредитування підприємств в Україні [33]

Статистичні дані, оприлюднені Національним банком України показують, що в останні роки значно зменшилися обсяги довгострокових кредитів. Порівняно з 2020 роком таке зменшення становило майже 50%. В той же час дещо зросли обсяги короткострокового кредитування до 1 року, яке абсолютно переважає серед загальної кількості наданих кредитів. Така ситуація пояснюється переважанням в цільовому призначенні коштів одержаних в кредит для фінансування поточних потреб. В той же час, недостатність довгострокового фінансування стримує інвестиційний розвиток економіки.

Управління позиковим капіталом передбачає визначення такого обсягу позикових коштів, який дозволяв би збільшувати рентабельність кошти підприємства, при цьому не знижуючи фінансову стійкість підприємства. Для цього визначається оптимальне співвідношення власних та позикових коштів. У ході формування оптимальної структури капіталу важливо брати до уваги та аналізувати особливості кожної з його складових. Позитивні сторони використання власного капіталу полягають у простоті його залучення, низький фінансовий ризик та відсутність залежності від зовнішніх джерел фінансування. Власний капітал є гарантом фінансової стійкості підприємства. Недоліком власного капіталу є його обмежений розмір. Використання власного капіталу є стримуючим чинником розвитку підприємства, тобто. коли підприємство використовує лише власні кошти, воно має найвищу фінансову стійкість, але при цьому є обмеження можливостей зростання прибутку.

Однією з найважливіших завдань фінансового менеджменту є максимізація рентабельності власного капіталу за рівня фінансового ризику за умов ринкової невизначеності. Реалізація цього завдання здійснюється за дотримання мінімального та допустимого господарського ризику різними способами, у тому числі і за допомогою фінансового левериджу. У менеджменті «леверидж» розуміють, як процес управління активами та пасивами компанії, спрямований на збільшення прибутку. Леверидж сприймається як незначна зміна поведінки компанії, що може вплинути на значну зміну результатів діяльності. В класичному вигляді показник фінансового левериджу, або фінансового важелю визначається за такою формулою:

$$E\Phi B = (1 - t) \cdot (EP - i_{cep}) \cdot \frac{3K}{BK}, \quad (2.1)$$

де: t – ставка податку на прибуток, яка на сьогодні дорівнює 18%. Наявність податку на прибуток фактично зменшує ефект фінансового важелю;

EP – рентабельність активів, що визначається як відношення прибутку до оподаткування та сплати податку на прибуток до загальної суми активів підприємства, яка відображається в його балансі;

$i_{сер}$ – ставка за позиковими ресурсами, яка розраховується як середньозважений показник плати за користування кредитами, що має підприємство, а також іншими позиковими ресурсами;

ZK – загальна сума залучених позикових коштів (кредити, облігаційні позики, тощо);

BK – сума власного капіталу до складу якого також входять кошти залучені на правах власності.

Слід зазначити, що в реальності позитивний ефект фінансового важеля досягається тоді коли ставка за позиковими коштами є нижчою за рентабельність інвестицій. Таким чином існує зв'язок між диференціалом фінансового важеля та його плечем. Диференціал буде позитивним поки рентабельність інвестицій перевищує вартість позикових ресурсів. Разом з тим, зростання обсягів позикових коштів спричиняє зростає їх вартості, що призводить до зниження абсолютного та відносного фінансового результату і відповідному зменшенню фінансового важеля.

Нормативним значенням вважається значення плеча левериджу рівного 1. У багатьох країнах з розвиненою економікою, слід зазначити як правило, коефіцієнт левериджу становить 1,5, це означає приблизно більше 50% позикового капіталу та понад 40% власного джерела, необхідні для формування активів компанії. Якщо плече більше 1, значить підприємства фінансує свої активи за рахунок залучених коштів. Високі значення коефіцієнта фінансового левериджу можуть бути у підприємств із прогнозованим потоком грошових коштів за товари та одночасно у таких, де висока частка найбільш ліквідних активів.

Використання цього механізму потребує підвищеної уваги з боку менеджменту та внутрішніх аналітиків до стану диференціалу. За значної частки пози-

кового капіталу структурі фінансування компанії кредитори схильні компенсувати свій ризик підвищенням кредитних ставок. Зумовлено це тим, що ризик кредитора прямо пропорційний величині диференціалу. Знаючи методику розрахунку ефекту фінансового важеля, аналітик завжди зможе визначити, який обсяг кредиту може дозволити собі компанія і за якою максимальною ставкою, а також аргументовано визначати плани продажів, нових інвестицій, виплат власникам за підсумками фінансового року. Як недолік використання даного показника слід виділити достатню складність його інтерпретації, що потребує високої кваліфікації та професіоналізму аналітика, який проводить аналіз. Розрахунок його не несе кінцевої інформації про ретроспективний, поточний чи перспективний стан компанії, а вимагає детального розгляду причини отриманих значень.

2.3 Аналіз ефективності використання залучених фінансових ресурсів на прикладі ПАТ «Технологія»

Аналіз ефективності використання залучених ресурсів проведемо на прикладі машинобудівного підприємства ПАТ «Технологія». Дане підприємство займається виробництвом пакувальних матеріалів для підприємства харчової промисловості. Значну частину продукції реалізує на експорт. Підприємство має стабільні ринки збуту, високу культуру виробництва, інноваційні технології, висококваліфікований кадровий склад. Фінансова звітність підприємства за 2012-20 роки подана в додатку А [15].

Статутний капітал підприємства був сформований за рахунок емісії 600000 простих бездокументарних іменних акцій номінальною вартістю 16 грн. За 2012-2020 роки статутний капітал не збільшувався і на сьогодні становить 9600000 грн. У 2020 році за підсумками року акціонерам були нараховані дивіденди на загальну суму 30000000 грн. Також підприємство залучало кошти шляхом емісії бездокументарних іменних відсоткових облігацій номінальною вартістю 1000 грн на загальну суму 50000000 грн. В якості позикових коштів підприємство періодично залучає довгострокові банківські кредити.

Загальний аналіз капіталу підприємства, наведений на рисунку 2.4 показує стрімке зростання обсягів власного капіталу, який порівняно з 2014 роком зріс майже у 8 разів. Натомість обсяги позикових коштів зростають значно меншими темпами, а довгострокові зобов'язання в останні роки навіть зменшуються.

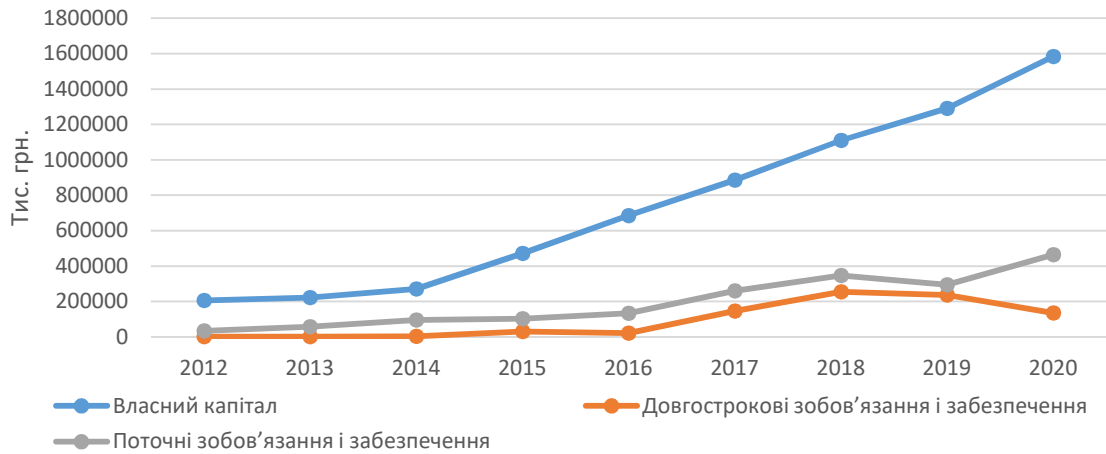

Рисунок 2.4 – Динаміка зміни капіталу підприємства [авторська розробка]

Збільшення власного капіталу відбувається за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку. Взагалі зростання власного капіталу та його значне переважання над позиковим свідчить про зростання фінансової стійкості підприємства. На рисунку 2.5 наведена структура позикового капіталу.

Рисунок 2.5 – Структура позикового капіталу [авторська розробка]

З рисунку видно, що підприємство останнім часом значно збільшило обсяги позикового капіталу в першу чергу за рахунок збільшення кредиторської заборгованості, що дещо зменшує фінансову стійкість та кредитну репутацію підприємства. Також зросли обсяги довгострокового кредитування та інших довгострокових зобов'язань.

Оцінити ефективність використання залучених ресурсів можна за допомогою розрахунків системи коефіцієнтів до яких належать коефіцієнт автономії, коефіцієнт співвідношення власних і позикових коштів, коефіцієнт фінансової стійкості. Розрахунок коефіцієнту автономії можна здійснити за формулою:

$$K_{авт} = \frac{BK}{B_{бал}}, \quad (2.2)$$

де BK – сума власного капіталу;

$B_{бал}$ – валюта балансу.

Результати розрахунку даного коефіцієнта наведено на рисунку 2.6.

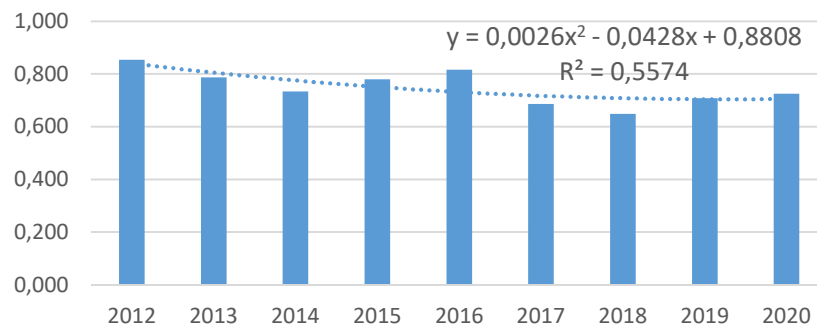

Рисунок 2.6 – Значення коефіцієнту автономії 2012-20 рр. [авторська розробка]

Коефіцієнт автономії характеризує рівень незалежності підприємства від зовнішніх позикових джерел фінансування. Його нормативне значення має бути не меншим 0,5. Як видно з графіку для даного підприємства цей коефіцієнт значно перевищує нормативне значення, хоча і має деяку тенденцію до зменшення. Це свідчить про деяку нераціональність використання власного капіталу.

Доповнюючи коефіцієнт автономії необхідно розрахувати коефіцієнт співвідношення власних і залучених джерел (рис. 2.7) за формулою:

$$K_{B3} = \frac{BK}{ДЗ + КЗ}, \quad (2.3)$$

де ДЗ – сума довгострокових зобов'язань підприємства;

КЗ – сума довгострокових зобов'язань підприємства.

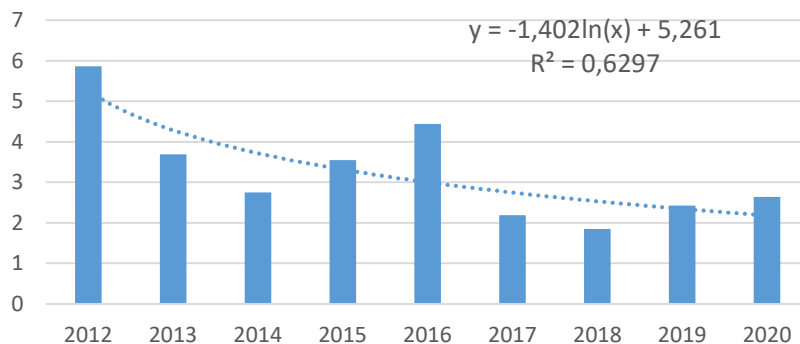

Рисунок 2.7 – Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів [авторська розробка]

Також представляє інтерес розрахунок коефіцієнту фінансової стійкості, якій демонструє здатність фінансування інвестиційні потреби за рахунок власного капіталу і довгострокових зобов'язань:

$$K_{\Phi C} = \frac{BK + ДЗ}{B_{\text{бал}}}, \quad (2.4)$$

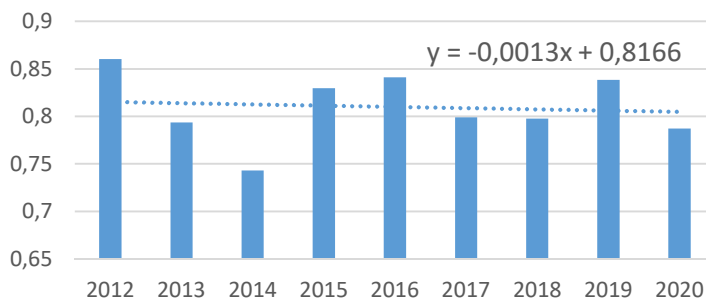

Рисунок 2.8 – Коефіцієнт фінансової стійкості [авторська розробка]

Коефіцієнт фінансової стійкості демонструє, що у підприємства наявний необхідний потенціал для фінансування значної частки активів на довгостроковій основі.

Розрахований за формулою 2.1 показник фінансового левериджу демонструє неоднозначну тенденцію його зміни (рис. 2.9).

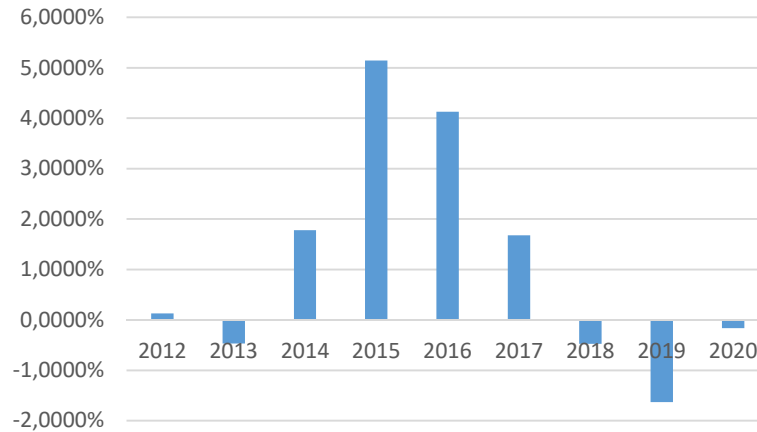

Рисунок 2.9 – Показник фінансового левериджу [авторська розробка]

В останні роки показник фінансового левериджу приймає від’ємні значення, що свідчить про недоцільність залучення позикових коштів за ставкою відсотків, яка перевищує рентабельність активів.

2.4 Напрями підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємств

Управління фінансами підприємства є процес, основною метою якого є оптимізація руху та розподілу коштів для досягнення мети як підприємства в цілому, так і окремих працівників. Вплив на рівень та структуру фінансових ресурсів переслідує завдання підвищення ефективності роботи та досягнення поставлених фінансових цілей. Фактично, фінансове управління є управління фінансовими ресурсами. Тому тут обов'язково треба приділяти увагу управлінню фінансовою стійкістю. Цей процес можливий шляхом впливу на чинники внутрішнього середовища:

- організаційно-управлінські;

- виробничі;
- фінансові.

Фінансово-економічні чинники включають склад та структуру фінансових ресурсів. На них можна вплинути шляхом вивчення фінансових документів та проведення фінансового аналізу діяльності, оптимізації структури капіталу та джерел його формування (співвідношення власних та позикових коштів). Усі заходи, розроблювані у сфері управління фінансовими ресурсами, мають бути спрямовані на підвищення прибутковості, платоспроможності та рентабельності компанії. При збільшенні обсягу прибутку необхідно розробити структуру її розподілу та визначити оптимальну частку, яку слід реінвестувати та спрямувати на розвиток виробництва. Таким чином, сучасна компанія не може обійтися без організації процесу управління фінансовими ресурсами як у рамках поточної, так і стратегічної діяльності. Управління фінансами здійснюється за допомогою проведення фінансового аналізу, планування, обліку, контролю та регулювання коштів. При цьому фінансові менеджери повинні прагнути до побудови системи управління фінансами, що саморозвивається.

Ефективність використання фінансових ресурсів безпосередньо з раціональним використанням інших видів ресурсів підприємства. Як шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства, можна виділити такі напрями оптимізації фінансового стану, узагальним їх і розглянемо докладніше.

1) Прискорення оборотності оборотних засобів веде до вивільнення їх частини або збільшення обсягу виробництва та реалізації товарної продукції. Оскільки зі збільшенням швидкості оборотності оборотних коштів вивільняється достатній обсяг коштів, їх можна направити зменшення кредиторську заборгованість організації чи розширення виробництва, як і дані кошти може бути спрямовано оновлення основних фондів.

2) Управління дебіторською заборгованістю. При формуванні кредитної політики підприємства, або її коригуванні, необхідно проаналізувати і визначити максимально допустиму дебіторську заборгованість як в цілому для компанії, так і для кожного контрагента персонально.

3) Удосконалення структури капіталу та збільшення частки власного капіталу є важливим заходом щодо вдосконалення системи управління фінансовими ресурсами підприємства. Для визначення оптимальної величини власного капіталу необхідно виявити співвідношення фактичної частки власного капіталу із розрахунковою критичною величиною. Фактична частка власного капіталу повинна бути не нижчою за розрахункову (оптимальну). Переважна більшість власного капіталу над позиковим капіталом, позитивно впливає показники рентабельності виробництва, коефіцієнти фінансової стійкості та ліквідності, формує співвідношення прибутковості і ризику у розвитку підприємства.

4) Планування грошових потоків. Для цього розробляється так званий платіжний календар, у якому графік грошових потоків формується на короткостроковий період і планується на довгостроковий період таким чином, щоб гарантовано виконати всі платежі та виконати їх у строк. У міру того, як запланований довгостроковий період стає короткостроковим, графік грошових потоків коригується відповідно до нових умов роботи з контрагентами, якщо такі не вдалося спланувати раніше.

ВИСНОВКИ

Фінансова стійкість та репутація підприємства залежить від наявності в нього власного капіталу, який також свідчить про майнову та оперативну самостійність підприємства та є основним джерелом фінансування його діяльності. Для будь-якого підприємства необхідною умовою є перевищення власного капіталу над позиковим, що відображає його раціональне використання. Проте залучення позикового капіталу неможливе без наявності достатньої кількості власних ресурсів. В даний час будь-яке підприємство для здійснення поточних витрат, витрат, спрямованих на розвиток діяльності, розширення виробництва, реконструкції та модернізації обладнання, підприємств, виконання поточних та інших фінансових операцій використовує фінансові ресурси, при формуванні та розподілі яких вступає в економічні відносини зі своїми контрагентами, державою, фінансовими інститутами та іншими підрозділами.

Для формування фінансових ресурсів підприємства необхідно планувати їх структуру, таким чином, щоб частка власних коштів становила більшу частину всього капіталу підприємства. У разі, коли позиковий капітал знаходиться нарівні з власним або перевищує його, це призводить до погіршення фінансового стану підприємства за рахунок додаткових виплат, здійснених кредитору або позикодавцю, і свідчить про його залежність від позикових коштів. Тому одним із завдань фінансистів є розрахунок вигоди залучення позикових коштів. Таким чином, для фінансового благополуччя підприємства, його платоспроможності, ліквідності, фінансової стійкості необхідно грамотно визначати структуру джерел формування фінансових ресурсів, а також ефективно використовувати їх.

Для прийняття управлінських рішень, метою яких є підвищення прибутку компанії, усунення причин збитків та гарантування стабільності фінансового сектора, дуже важливо своєчасно проводити оцінку та аналіз ефективності використання фінансових ресурсів. Ефективність ухвалених фінансових рішень визначає надійність цього аналізу. Це необхідно для подальшого використання пози-

кових, власних та залучених коштів. Результативність аналізу показників ефективності використання фінансовими ресурсами – це базис щодо заходів, які застосовуються з метою якісного контролю фінансових ресурсів, сприятливішим розподілом прибутку, що у результаті завжди спрямовано збільшення ціни всього підприємства.

Таким чином, фінансові ресурси - це кількісно-якісний показник фінансової реалізації компанії. До них відносять накопичення, якими розпоряджається компанія, а також надходження, доходи та кошти. Вони спрямовані виконання фінансових зобов'язань і є основним критерієм розвитку фінансової складової діяльності організації. Для ефективності компанія застосовує деяку низку фінансових ресурсів, такі як: позиковий капітал, власний капітал та деякі додаткові фінансові ресурси. Власникам необхідно визначити фінансові ресурси, щоб вони приносили якомога більше фінансових можливостей підприємству. Значення фінансових ресурсів у діяльності фірми неможливо недооцінити, тому що вони можуть у найкоротші терміни стати будь-яким іншим економічним ресурсом. Розвиток підприємств, бюджетної сфери, економіки загалом багато в чому залежить від ефективного та раціонального використання фінансових ресурсів.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Al-Zoubi H. A., O'Sullivan J. A., Alwathnani A. M. Business cycles, financial cycles and capital structure. *Annals of Finance*. 2018. №14(1). P. 105-123. doi:10.1007/s10436-017-0306-z
2. Ardalan K. Capital structure theory: Reconsidered. *Research in International Business and Finance*. 2017. № 39. P 696-710. doi:10.1016/j.ribaf.2015.11.010
3. Berent T. S. The financial leverage paradox. the confusion surrounding the leverage concept. *Argumenta Oeconomica*. 2020. № 1. P. 301-320. doi:10.15611/aoe.2020.1.12
4. Bui T. N. How do financial leverage and supply chain finance influence firm performance? evidence from construction sector. *Uncertain Supply Chain Management*. 2020. № 8(2). P 285-290. doi:10.5267/j.uscm.2019.12.003
5. Chen Z., Harford J., Kamara, A. Operating leverage, profitability, and capital structure. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*. 2019. № 54(1). 369-392. doi:10.1017/S0022109018000595
6. Choi P. M. S., Chung C. Y., Kim D. Corporate tax, financial leverage, and portfolio risk. *North American Journal of Economics and Finance*. 2020. № 54 doi:10.1016/j.najef.2020.101264
7. el Alaoui A. O., Ismath Bacha O., Masih M., Asutay M. Leverage versus volatility: Evidence from the capital structure of european firms. *Economic Modelling*. 2017. № 62. P. 145-160. doi:10.1016/j.econmod.2016.11.023
8. Hadinugroho B., Haryono T., Payamta Trinugroho I. Leverage, firm value and competitive strategy: Evidence from indonesia. *International Journal of Economic Policy in Emerging Economies*. 2018. № 11(5). P. 487-508. doi:10.1504/IJEPEE.2018.094806
9. Hirdinis M. Capital structure and firm size on firm value moderated by profitability. *International Journal of Economics and Business Administration*. 2019. № 7(1). P. 174-191. doi:10.35808/ijeba/204

10. Ji S., Mauer D. C., Zhang Y. Managerial entrenchment and capital structure: The effect of diversification. *Journal of Corporate Finance*. 2020. № 65 doi:10.1016/j.jcorpfin.2019.101505
11. Ji, S. Mauer, D. C. Zhang Y. Managerial entrenchment and capital structure: The effect of diversification. *Journal of Corporate Finance*. 2020. № 65 doi:10.1016/j.jcorpfin.2019.101505
12. Kieschnick R., Moussawi R. Firm age, corporate governance, and capital structure choices. *Journal of Corporate Finance*. 2018. № 48. P. 597-614. doi:10.1016/j.jcorpfin.2017.12.011
13. Miglietta, N. Battisti E., Carayannis E., Salvi, A. Capital structure and business process management: Evidence from ambidextrous organizations. *Business Process Management Journal*. 2018. № 24(5). P. 1255-1270. doi:10.1108/BPMJ-07-2017-0214
14. Pendar M., Tayar H., Karimeh S. The impact of financial flexibility on capital structure decisions: Some empirical evidence. *Management Science Letters*. 2019. № 9(1). P 133-138. doi:10.5267/j.msl.2018.10.010
15. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України. Веб-сайт. URL: <https://smida.gov.ua/>
16. Альошина Л.Є. Капіталізація підприємств як чинник їх фінансової стійкості // Управління у сферах фінансів, оподаткування, страхування та кредиту. Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2019. № 5. С. 152-153.
17. Бердар М.М. Складові оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами підприємств. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. 2015. Вип. 21. С. 272 – 279.
18. Бержанір І. А. Діагностика формування фінансового капіталу суб’єктів господарювання. *Modern Economics*. 2021. № 25(2021). С. 6-11. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V25\(2021\)-01](https://doi.org/10.31521/modecon.V25(2021)-01).
19. Біла О.Г. Фінансове планування і фінансова стабільність підприємств. *Фінанси України*. 2010. № 4. С. 112–119.

20. Бланк И.А. Управление формированием капитала. Київ : «Ника-Центр». 2008. 510 с.
21. Близнюк О.П., Брезинська А.П., Іванюта О.М. Управління фінансовими ресурсами підприємств роздрібної торгівлі : монографія. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2016. 253 с.
22. Бродська І. І. Проблеми формування фінансових ресурсів підприємств. *Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»*. Вип. 7(25). Ч. 1. 2010. С. 184–186.
23. Великій Ю. М., Тешева Л. В., Височін З. В. Управління оптимізацією структури капіталу підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 29. С. 68–72.
24. Воробйов Ю.М. Особливості формування фінансового капіталу підприємств. *Фінанси України*. 2001. №2. С. 77-85.
25. Гаврилко П. П. Вдосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства на сучасному етапі розвитку економіки України. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*. 2016. № 3. С. 131–132.
26. Григораш Т. Ф. Теоретичні підходи до розуміння поняття “дивідендна політика” як фактора управління власним капіталом. *Молодий вчений*. 2017. № 5. С. 556-560
27. Душак М.І. Структура капіталу як умова формування ефективної фінансової архітектури підприємства. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2018. № 3. С. 44-53. DOI: 10.21272/ 1817-9215.2018.3-7.
28. Захаркін О. О. Роль інновацій у нарощенні вартості українських підприємств. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2014. №3. С. 90–101.
29. Захаркін О. О. Фактори формування вартості в контексті вартісно-орієнтованого підходу управління підприємством. *Бізнес Інформ*. 2014. №7. С. 208–214.
30. Крупка М.І., Демчишак Н.Б., Гриб В.М. Структурний аналіз інноваційної діяльності підприємств в Україні у контексті формування пріоритетів фінансового регулювання. *Світ фінансів*. 2019. № 3. С. 37-52.

31. Ксьодз С. М., Сапригіна О. В. Проблеми формування фінансових ресурсів підприємств. *Економіка і суспільство*. 2017. № 10. С. 612–614.
32. Макконелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика: В 2 т., пер. с англ., 13-е изд.: Учеб. Т. 1. Москва, 2001: ил., табл., граф. 974 с.
33. Національний банк України. Веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/>
34. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
35. Привалова Л.В., Шило Л.А. Роль фінансових ресурсів у структурі капіталу підприємства. *Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії*. – 2012. № 1(27). С. 146–152.
36. Роєнко К.В. Свистун Л.А. Особливості та проблеми формування фінансових ресурсів підприємств в умовах нестабільної економіки. *Молодий вчений*. 2017. № 11(51). С. 1285-1289.
37. Сіліна І. В. Хацер М. В. Управління фінансовим станом підприємством в кризових умовах. *Економіка та держава*. 2015. № 11. С. 85–88.
38. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : [навч. посібник] / О.О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2003. – С. 548.
39. Федоренко А. В. Додаткові джерела фінансування підприємств реального сектора й економічні механізми залучення інвестиційних ресурсів у виробництво. *Світ фінансів*. 2017. Вип. 1. С. 100-114. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svitfin_2017_1_11
40. Філімоненков О. Фінанси підприємств: Навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: МАУП, 2004. 328 с.
41. Хачатурян С. В. Сутність фінансових ресурсів та їх класифікація. *Фінанси України*. 2013. № 6. С. 45-59.
42. Чухрай Н.І., Матвій С.І. Реінжиніринг бізнес\$ процесів у централізації управління промисловим підприємством. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2015. № 3. С. 172—181.

43. Шевченко Т.Є., Лозовська О. І. Методичні підходи до управління фінансовою стратегією підприємства. *Сучасні проблеми економіки та підприємництва*. 2014. Вип. 14. С. 225–230.
44. Щербань О. Д., Невдачина О. І. Теоретичні аспекти визначення сутності та структури капіталу підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 3. С. 284–289.
45. Янковська В.А. Фінансова стратегія та її роль у розвитку підприємства. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2013. № 50(1023). С. 182–187.
46. Ярошевська О. В., Кулько-Лабинцева І. В. Джерела залучених фінансових ресурсів на промислових підприємствах. *Економіка та держава*. 2020. № 10. С. 30–33. DOI: [10.32702/2306-6806.2020.10.30](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.10.30)
47. Яцух О. О. Оцінка вартості позичених фінансових ресурсів, залучених у господарську діяльність сільськогосподарських підприємств. *Інноваційна економіка*. 2019. № 1-2. С. 194-205. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2019_1-2_29.

Додаток А
Фінансова звітність ПАТ «Технологія»

Актив	Код рядка	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
I. Необоротні активи										
Нематеріальні активи:	1000	20	4008	3449	2895	2356	2579	2111	1213	625
первісна вартість	1001	23	4381	4381	4381	4381	5380	5807	5820	5876
накопичена амортизація	1002	3	373	932	1486	2025	2801	3696	4607	5251
Незавершені капітальні інвестиції	1005	19621	21743	24537	5518	12939	122108	147276	140289	36048
Основні засоби:	1010	114890	126510	135759	225896	284703	419829	525728	584424	739324
первісна вартість	1011	197713	233088	273890	393703	508410	725421	956849	1106303	1419644
знос	1012	82823	106578	138131	167807	223707	305592	431121	521879	680320
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	1193	1003	15909	38648	107879	182512	251889	380612	593045
інші фінансові інвестиції	1035	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	2424	2969	1018	988	1464	1478	1752	1795	1445
Відстрочені податкові активи	1045	383	415	1270	685	1182	869	1985	2243	2923
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0	0	0	36476	18699	35385
Усього за розділом I	1095	138535	156652	181946	274634	410527	729379	967221	1129279	1408799
II. Оборотні активи										
Запаси	1100	29212	39525	59858	99150	119378	160213	222219	165679	219738
Виробничі запаси	1101	17809	23002	34108	58186	60906	99282	0	0	0
Незавершене виробництво	1102	6738	9295	14486	24052	34238	31264	0	0	0
Готова продукція	1103	3815	5067	11156	16830	23955	29540	0	0	0
Товари	1104	850	2161	108	82	279	127	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	55055	63141	111010	181347	247123	349968	434647	458109	518534
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	2771	5757	3449	25799	34674	22101	5760	6840	1066
з бюджетом	1135	7825	11175	7501	11147	6956	20543	34356	6132	4784
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	404	189	96	110	15016	1112	2923	17375	1722
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	7089	5075	4402	11433	2341	5808	41511	37645	26863
Готівка	1166	2	0	0	0	5	9	0	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0	0	0	2336	5799	0	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	23	7	15	30	0	461	75	126	526
Інші оборотні активи	1190	293	120	248	261	2265	797	353	235	249
Усього за розділом II	1195	102672	124989	186579	329277	427753	561003	741844	692141	773482
Баланс	1300	241207	281641	368525	603911	838280	1290382	1709065	1821420	2182281

Пасив	Код рядка	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
I. Власний капітал										
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	9600	9600	9600	9600	9600	9600	9600	9600	9600
Додатковий капітал	1410	32774	32774	32774	32774	32774	32774	32774	32774	32774
Резервний капітал	1415	2400	2400	2400	2400	2400	2400	2400	2400	2400
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	161283	176858	225479	426364	639467	840482	1064276	1245468	1538287
Усього за розділом I	1495	206057	221632	270253	471138	684241	885256	1109050	1290242	1583061
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення										
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0	20883	28909	190522	133016	65630
Інші довгострокові зобов'язання	1515	63	0	0	0	0	116991	63428	103908	69597
Довгострокові забезпечення	1520	1394	1881	3611	4247	0	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	1457	1881	3611	29864	20883	145900	253950	236924	135227
III. Поточні зобов'язання і забезпечення										
Короткострокові кредити банків	1600	7419	7685	12494	0	4120	9959	24406	0	97900
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	496	94	0	14794	9721	28431	75120	50115	117885
за товари, роботи, послуги	1615	23003	46696	75623	62702	95386	190001	154112	124781	138239
за розрахунками з бюджетом	1620	346	278	542	18837	5462	9508	12244	7194	17123
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	0	4375	7964	10380	5413	15510
за розрахунками зі страхування	1625	385	594	747	1127	937	1174	1687	1818	1540
за розрахунками з оплати праці	1630	1294	1446	2364	3341	4244	5160	14912	16437	15907
за одержаними авансами	1635	538	680	1759	1354	2475	2213	3349	3323	8345
Поточні забезпечення	1660	0	0	0	0	4932	7336	10490	12444	13946
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0	3999	4028	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	212	655	1132	754	1880	1416	49745	78142	53108
Усього за розділом III	1695	33693	58128	94661	102909	133156	259226	346065	294254	463993
Баланс	1900	241207	281641	368525	603911	838280	1290382	1709065	1821420	2182281

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)										
за 2019 рік										
Стаття	Код рядка	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	225318	266146	454886	795755	1088206	1288658	1553952	1498707	1578524
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-162471	-199972	-319929	-517903	-723650	-887334	-1127383	-1166494	-1168075
Валовий: прибуток	2090	62847	66174	134957	277852	364556	401324	426569	332213	410449
Інші операційні доходи	2120	52104	50251	44111	63544	47682	32501	8549	6938	17253
Адміністративні витрати	2130	-12165	-11522	-19969	-24608	-31371	-38783	-47302	-43805	-46825
Витрати на збут	2150	-13742	-17348	-26726	-46168	-71774	-101495	-123531	-126169	-110197
Інші операційні витрати	2180	-44790	-45011	-44136	-53215	-25168	-21282	-27829	-25258	-22626
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	44254	42544	88237	217405	283925	272265	236456	143919	248054
Дохід від участі в капіталі	2200	118	114	1823	22777	48827	31932	45893	52593	162628
Інші фінансові доходи	2220	1364	681	1	0	1783	1021	0	0	0
Інші доходи	2240	11413	3759	708	8307	8083	7	7318	43433	12425
Фінансові витрати	2250	-241	-484	-4214	-3007	-3824	-2829	-26205	-27183	-22219
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0	0	-38	-22	-389	0	0	-919
Інші витрати	2270	-11491	-2327	-2474	-5196	-4101	-14895	-269	-77	-40692
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	45417	44287	84081	240248	334671	287112	263193	212685	359277
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	9773	8712	15460	39363	51568	46097	-39399	-29359	-35944
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	35644	35575	68621	200885	283103	241015	223794	183326	323333